

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ
ТА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ

**І Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
молодих учених та здобувачів освіти
«Актуальні проблеми фундаментальних та
суспільно-гуманітарних наук»**

20 лютого 2025 року

м. Харків - 2025

УДК 001(062.552)

Редакційна колегія: проф. Котвіцька А. А., проф. Владимірова І. М.,
доц. Назарко О. І., доц. Лисенко Н. О.

Укладачі: Шейкіна Н. В., Вельма С. В., Берестова А. А., Хіріна Г. О.

Актуальні проблеми фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук:
Матеріали науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та
здобувачів освіти (20 лютого 2025 р., м. Харків). – Харків: НФаУ, 2025. – 344 с.

Збірка містить матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих учених та здобувачів освіти «Актуальні проблеми фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук», представлені за пріоритетними напрямками науково-дослідної роботи кафедри фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук Національного фармацевтичного університету. Розглянуто теоретичні та практичні аспекти таких наукових напрямів, як: STEM-освіта (біологія, хімія, генетика, фізика, математика, статистика, інформаційні технології), педагогіка, психологія, суспільствознавство та мовознавство.

УДК 001(062.552)

© НФаУ, 2025

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ А. ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКИ ТА ІТ (STEM-ОСВІТА).....	14
ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕКОРАТИВНИХ РОСЛИН ЯК ДЖЕРЕЛА ВІТАМІНІВ Августенюк Б. В.	15
ГІДРОПОННІ КУЛЬТУРИ – ТЕХНОЛОГІЯ МАЙБУТНЬОГО УКРАЇНИ Борисов В. Д.	16
БІОТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСМОСТІЙКИХ ДРІЖДЖІВ ДЛЯ ХЛІБОПЕЧЕННЯ Буколова А. О.	18
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ PLANTAGO MAJOR L. ЯК РОСЛИНИ- ІНДИКАТОРА НАКОПИЧЕННЯ СR ТА ZN В ҐРУНТАХ ТЕХНОГЕННО ТРАНСФОРМОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ НЕМИШЛЯНСЬКОГО РАЙОНУ М. ХАРКОВА) Василець К. В.	21
ДЕРМАНІСІОЗ КУРЕЙ В УМОВАХ ПРИСАДИБНИХ ГОСПОДАРСТВ СЕЛИЩА БАРДАУСКАЙ (ЛИТВА) Волков Д. В.	23
ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНИХ НУТРІЄНТІВ ГОМОГЕНІЗОВАНИХ ДИТЯЧИХ КОНСЕРВІВ ІЗ ГАРБУЗА Домославська А. О.	25
ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ СМЕТАНИ ТА ВИЯВЛЕННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЇЇ НАЙПРОСТІШИМИ ЕКСПРЕС-МЕТОДИКАМИ Ішанова К. Р.	27
РОЗРОБЛЕННЯ ТЕСТ-СИСТЕМ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ІОНІВ РТУТІ ТА СУЛЬФІДІВ НА ОСНОВІ ФЛУОРЕСЦЕНТНОГО ГЕМІСКВАРАЇНОВОГО БАРВНИКА ЗІ ЗЧИТУВАННЯМ ЗА ДОПОМОГОЮ СМАРТФОНА Колосова О. М.	29
ВПЛИВ ПРЕПАРАТУ КУДОС НА РОСТОВІ ПРОЦЕСИ ІНТЕНСИВНИХ НАСАДЖЕНЬ ЯБЛУНІ Леус Р. В.	32
ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ЯКОСТІ МОЛОЧНИХ ПРОДУКТІВ РІЗНИХ ВИРОБНИКІВ УКРАЇНСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА Леєнова М. А.	34
ХВОРОБИ ДЕКОРАТИВНИХ ПТАХІВ (ЕПІЗОТОЛОГІЯ ДІАГНОСТИКА, ПРОФІЛАКТИКА) Лохман О. Ю.	36

VIRTUAL BOARD AS A TOOL FOR ENSURING INTERACTIVE INTERACTION IN DISTANCE LEARNING	
Andrieiev Yaroslav	255
THE HELLENIC INITIATIVE AIDS UKRAINIAN WAR REFUGEES IN GREECE	
Bubentsova L.	257
СЕКЦІЯ С. МОВОЗНАВСТВО	260
ВІД ПРОСТОТИ ДО ЕКСПРЕСІЇ: ЗМІНИ У РЕКЛАМНИХ ТЕКСТАХ МИЛА З XVII ДО СЕРЕДИНИ XX СТОЛІТЬ	
Баличева А. В.	261
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ	
Бараненко Д. Є.	262
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ГУЦУЛЬСЬКИХ ЛЕКСИЧНИХ ДІАЛЕКТИЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ ТЕТЯНИ СТРИЖЕВСЬКОЇ «ФАЙНІ ТОВСТІ ДІВКИ, ЙО!»)	
Бродоцька С. М.	264
ГЕНЕЗИС НЕЦЕНЗУРНОЇ ЛЕКСИКИ ТА ПРОБЛЕМА ЇЇ ПОШИРЕННЯ В МОЛОДІЖНОМУ СЕРЕДОВИЩІ	
Буровіцьких А. С., Олійник А. А.	267
ВПЛИВ КОЛЕКТИВНОЇ ТРАВМИ ДОБИ РУЇНИ НА ТРАЄКТОРІЮ ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ ІНДИВІДА НА ПРИКЛАДІ ПЕРСОНАЖІВ ДРАМИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ «БОЯРИНЯ»	
Великодна Т. С.	270
ВПЛИВ СУСПІЛЬНО-ІСТОРИЧНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ ПРОЦЕСІВ НА СУЧАСНИЙ СТАН УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
Величко Є. А.	272
ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЗАСІБ ХАРАКТЕРОТВОРЕННЯ ГЕРОЇВ В ОПОВІДАННІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА «ФЕДЬКО-ХАЛАМИДНИК»	
Галкіна С. Г., Кожухар І. А.	275
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА: НОВІ ТЕРМІНИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМКИ	
Гиряньський Д. В.	277
ГЕНЕЗИС УКРАЇНСЬКИХ ПРИЗВИЩ ТА ПРИЗВИСК	
Гусєва П. О.	279
ЕКСПРЕСИВНІСТЬ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОБЗАРІВ ТА КРИМСЬКОТАТАРСЬКИХ АШИКІВ	
Дойков Д. Р., Пронь І. О.	282

ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ВІД КИЇВСЬКОЇ РУСИ ДО СЬОГОДЕННЯ Жаборовський Є. А.	285
ПРАГМАТИЧНА МОДЕЛЬ БУТТЯ В РОМАНІ ВАЛЕР'ЯНА ПІДМОГИЛЬНОГО «НЕВЕЛИЧКА ДРАМА» Заїдова Л. А.	287
ВЛАСНІ НАЗВИ ЯК ЗАСІБ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В КАЗЦІ-АЛЕГОРІЇ АНДРІЯ ЗЕЛІНСЬКОГО «СЕМЕНОВІ ЗОРІ» Зайцева А. О.	289
ОСОБЛИВОСТІ СТИЛІСТИКО-СИНТАКСИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ МОВИ РОМАНУ ЄВГЕНІЇ КУЗНЕЦОВОЇ «СПИТАЙТЕ МІЄЧКУ» Зарічна Я. В.	291
ГАСТРОНІМИ «ЧАЙ», «БОЗА» ТА «ШИРА» У ТУРЕЦЬКИХ ПАРЕМІЯХ Кобринець О. С.	294
СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРЕВЕЛОГІВ СОФІЇ ЯБЛОНСЬКОЇ ЯК ЗРАЗКІВ УКРАЇНСЬКОЇ МАНДРІВНОЇ ПРОЗИ 30-Х РОКІВ ХХ СТ. Курушина К. В.	296
ВИКОРИСТАННЯ МНЕМОТЕХНІКИ ПРИ ВИВЧЕННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Літус В. Р.	297
ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ СУСПІЛЬСТВА У ПОСТМОДЕРНМУ РОМАНІ ДОНА ДЕЛІЛЛО «БІЛИЙ ШУМ» Любченко С. В.	299
МЕТОДИ ВИРАЖЕННЯ КОМІЧНОГО В РОМАНІ СОФІ КІНСЕЛЛИ «БОГІНЯ НА КУХНІ» Ляховська А. О.	302
МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ Марченко А. О.	305
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ Пономаренко К. С., Олійник А. А.	307
ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ Семенюк О. О., Якимчук Д. О.	310
ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМІВ-МЕТАФОР У ЛЕКСИЦІ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА Сіренко Д. С.	313

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА: НОВІ ТЕРМІНИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМКИ

Гиряньський Д. В.

Науковий керівник: Литвиненко О. О.

Національний університет цивільного захисту України, Черкаси, Україна

lytvynenko_olha@nuczu.edu.ua

Вступ. Сучасна українська література – це динамічне явище, що постійно розвивається та збагачується новими ідеями, формами та поняттями. Вона є своєрідним дзеркалом соціальних змін, культурних трансформацій і світових процесів, які відбуваються в Україні та за її межами.

Мета дослідження. Метою нашого дослідження є з'ясувати особливості розвитку сучасної української літератури. Сьогодні література відображає складні процеси, що відбуваються в суспільстві, і потребує адекватного мовного оформлення. Тому виникає необхідність розглянути нові терміни, які з'явилися в літературознавстві та стали невід'ємною частиною нашого літературного дискурсу.

Матеріали та методи. Дослідження було проведено на матеріалі сучасних творів українських поетів та письменників. Використовувалися такі методи дослідження: проблемно-пошуковий, статистичний, компаративний.

Результати дослідження. Постмодернізм, що виник у другій половині ХХ століття, став значущим культурним і літературним рухом, який значно вплинув на сучасну українську літературу. Його основні риси:

Фрагментарність. Розбиття тексту на окремі, часто незалежні частини, що створює ефект мозаїки. Цей стиль може бути виражений через уривчасті оповіді, зміщення часових ліній і структуру, що не піддається лінійному сприйняттю. Наприклад, у творах Юрія Андруховича можна відзначити використання фрагментарної композиції для створення емоційного та інтелектуального ефекту.

Інтертекстуальність. Включення в текст цитат, алюзій, пародій на інші тексти, що створює багатошаровість і розширює контекст твору. Цей прийом широко використовують сучасні українські автори, такі як Сергій Жадан, для того, щоб створити глибокий і багатозначний текст, що взаємодіє з іншими літературними творами, мистецькими стилями та культурними кодами.

Метафікція. Осмислення самого процесу творення тексту, підкреслення його штучності. Автори експериментують із саморефлексією, що робить читача свідомим учасником творення сенсу. Твори Оксани Забужко часто демонструють метафікційні елементи, які змушують читача замислитися про межу між реальністю і вигадкою.

Іронія та пародія. Критичне ставлення до літературних штамів, стереотипів, ідеологем. Іронія, що стала важливим інструментом у творчості сучасних українських авторів, дозволяє не тільки сміятися, але й глибше аналізувати соціальні та культурні явища. Письменники, такі як Юрій Іздрик, часто використовують іронію для створення сатиричних образів, які змушують замислитися над сучасними проблемами.

Нові жанри та форми. Сучасна українська література відзначається впровадженням нових жанрів і форм, що розширюють межі традиційного літературного сприйняття.

Мікроновела. Короткий прозовий твір, що містить повну історію. Мікроновела, як правило, відзначається лаконічністю і глибиною змісту. Це жанр, який активно розвивається в українській літературі завдяки таким авторам, як Олександр Михед.

Флеш-фікшн. Дуже короткий прозовий твір, що вміщується в одне речення або абзац. Цей жанр популярний серед молодих авторів, які використовують його для експериментів з мови та стилю.

Графічний роман. Комбінація тексту та зображення, що розширює можливості оповіді. В Україні цей жанр поступово завойовує популярність завдяки роботам таких авторів, як Іван Андрусак, де малюнок і текст взаємодіють для створення нових сенсів.

Гіпертекст. Нелінійний текст, в якому читач сам обирає шлях читання. Це новий формат літератури, що набирає популярності завдяки розвитку цифрових технологій і використанню електронних видань.

Сучасні літературні рухи та угруповання. В Україні формується нове літературне середовище, яке об'єднує письменників із різними творчими поглядами та зацікавленнями.

Неореалізм. Повернення до традицій реалізму, але з використанням сучасних засобів вираження. Це напрямок, у якому автори зображують повсякденні життя, проблеми соціальної нерівності та глобальні питання.

Постколоніальна література. Література, що досліджує наслідки колоніалізму та національну ідентичність. Це особливо актуально для України, де тема національної свідомості і боротьби за самостійність стала центральною у творчості сучасних письменників, таких як Оксана Забужко.

Феміністична література. Література, що піднімає питання гендерної рівності та жіночих прав. У творах феміністичного спрямування часто обговорюються питання становища жінок у сучасному суспільстві та боротьби за рівноправ'я.

ЛГБТК література. Література, що відображає досвід людей нетрадиційної сексуальної орієнтації. Цей напрямок в українській літературі з кожним роком

стає все більш відкритим і впізнаваним, що сприяє зростанню толерантності та розуміння серед читачів.

Нові теми та проблеми. Сучасна література активно відображає ключові проблеми, що хвилюють суспільство, і досліджує нові аспекти життя людини.

Віртуальна реальність. Дослідження впливу цифрових технологій на життя людини. Це не лише питання технологічного прогресу, але й психологічні наслідки, які стають темою літератури (наприклад, вплив соціальних мереж на особистість).

Екологічні проблеми. Осмислення взаємовідносин людини та природи стає важливою темою сучасних творів. Письменники використовують екологічні мотиви, щоб привернути увагу до необхідності збереження навколишнього середовища.

Глобалізація та міграція. Проблеми культурного плюралізму та ідентичності в сучасному світі досліджуються у творах, які акцентують увагу на соціальних питаннях та особистих історіях мігрантів.

Посттравматичний синдром. Дослідження наслідків соціальних катастроф і воєн є актуальними в літературі, де автори намагаються осмислити травму та її вплив на людську психіку. Цей аспект особливо значущий у контексті війни в Україні, де література стає важливим інструментом для вираження болю та надії.

Висновки. Сучасна українська література – це складне й багатогранне явище, яке постійно розвивається та збагачується новими ідеями та формами. Розуміння нової літературної термінології дозволяє глибше проникнути в сучасний літературний процес, оцінити його актуальність і значимість. Сучасні літературні явища не лише відображають сучасні соціальні та культурні процеси, але й формують нові уявлення про світ, пропонуючи читачеві нові перспективи та інтерпретації.

ГЕНЕЗИС УКРАЇНСЬКИХ ПРИЗВИЩ ТА ПРИЗВИСЬК

Гусєва П. О.

Науковий керівник: Олійник А. А.

Відокремлений структурний підрозділ «Запорізький гуманітарний фаховий

коледж Національного університету «Запорізька політехніка»,

м. Запоріжжя, Україна

gusevap323@gmail.com

Вступ. У сучасному світі прізвище є невід'ємною частиною особистості людини, її ідентифікатором. Проте мало хто замислюється над тим, як саме

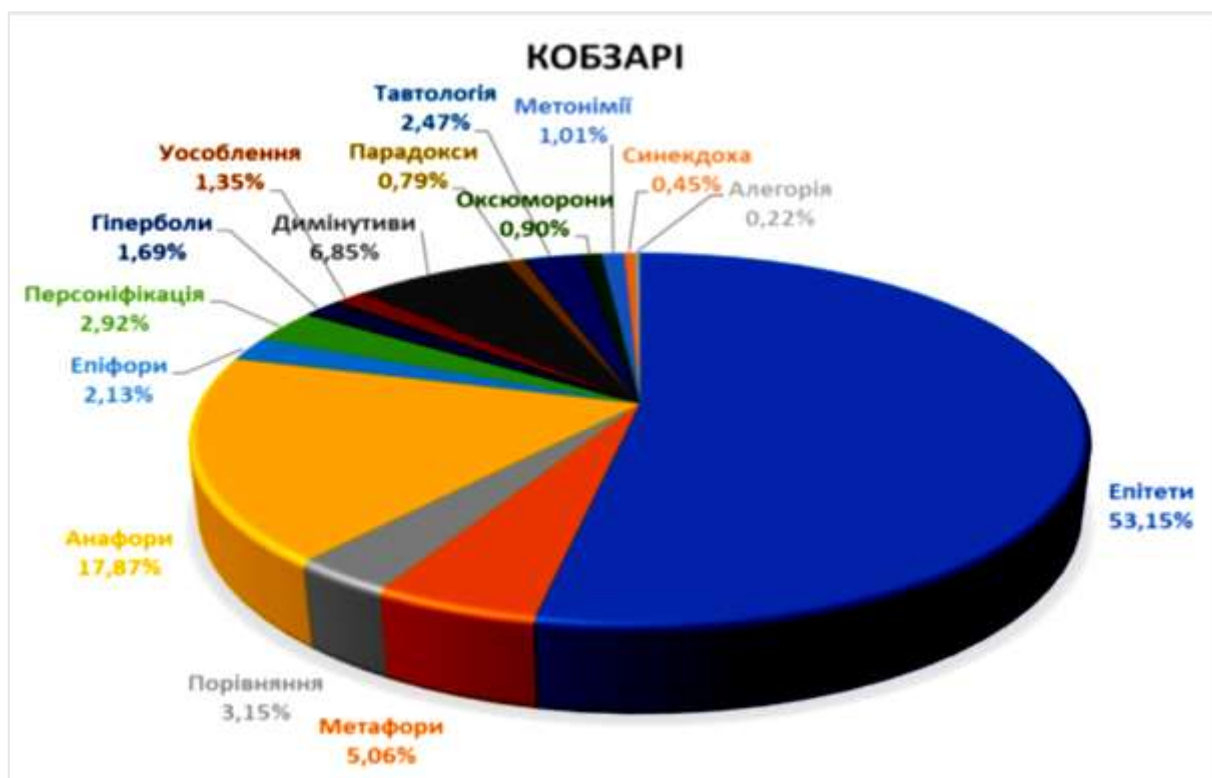

Рис. 2. Виразальні засоби у творчості кобзарів

Крім того, у творчості кобзарів та ашиків є багато спільного. В їхніх творах часто зустрічається символіка та образи, які є важливими для обох народів.

Також у своїх творах вони звертають увагу на соціальні проблеми свого часу, що відображається в нерівності, бідності, важких умовах життя та боротьбу за справедливість.

ЕТАПИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ВІД КИЇВСЬКОЇ РУСІ ДО СЬОГОДЕННЯ

Жаборовський Є. А.

Науковий керівник: Литвиненко О. О.

Національний університет цивільного захисту України, Черкаси, Україна

lytvynenko_olha@nuczu.edu.ua

Вступ. Українська мова має багатовікову історію, яка відображає культурний, соціальний та політичний розвиток українського народу. Її формування та еволюція пройшли через численні етапи, пов'язані зі злетами і викликами, від часів Київської Русі до сучасності.

Мета дослідження. Метою нашого дослідження є з'ясувати особливості розвитку сучасної української мови та простежити етапи її становлення.

Матеріали та методи. Матеріалом для дослідження послужили літературні твори різних періодів, узяті з відкритих джерел. Використовувалися такі методи дослідження: проблемно-пошуковий та компаративний.

Результати дослідження. Кожен історичний період залишив свій відбиток у структурі та функціонуванні української мови, сприяючи її становленню як національної.

Київська Русь (IX-XIII століття): витоки української мови. Українська мова розвивалася з праслов'янської мови, яка була спільною для всіх слов'янських народів. Літературною мовою того часу була церковнослов'янська, яка використовувалася у богослужбових текстах. Народна мова мала великий вплив на писемність, що видно в пам'ятках, таких як «Повість минулих літ» та інші літописи. У цей період з'являються перші ознаки фонетичних та граматичних рис, характерних для майбутньої української мови.

Галицько-Волинська держава (XIII-XIV століття): розвиток писемності. Центр культурного та політичного життя зміщується на Захід, у Галицько-Волинське князівство. У писемності дедалі більше проявляється вплив народної мови, особливо у грамотах і літописах. Цей період заклав основу для розділення української, білоруської та російської мов.

Литовсько-Руська держава (XIV-XVI століття): руська мова як офіційна. Руська мова (давньоукраїнська) використовувалася як офіційна мова діловодства у Великому князівстві Литовському. Пам'ятки, як-от Литовські статuti та дипломатичне листування, демонструють високий рівень розвитку мови. Народна мова активно впливала на писемну, збагачуючи її лексичний і синтаксичний рівні.

Козацька доба (XVII-XVIII століття): відродження мови. Цей період характеризується розвитком мови в контексті козацького руху, що сприяв культурному піднесенню. З'являються численні літературні пам'ятки, як-от козацькі літописи, народні думи та пісні. У мовленні дедалі більше проявляється українська фонетика, зокрема такі особливості, як "ї", "г" і "г". Водночас посилюється вплив польської мови через перебування значної частини українських земель у складі Речі Посполитої.

Російська імперія (XVIII-XIX століття): період утисків. У 1720 році Петро І заборонив друкування українських книг, що стало початком русифікації. Емський указ (1876) і Валуєвський циркуляр (1863) обмежили використання української мови у літературі, освіті та публічному просторі. Попри утиски, українська мова розвивається завдяки літературі: з'являються «Енеїда» Івана Котляревського, твори Тараса Шевченка, Пантелеймона Куліша. Ці твори формують нову літературну мову, базовану на народних говорах.

Українська мова у XX столітті: репресії й відродження.

Після проголошення УНР (1917-1921) українська мова отримала офіційний статус, але цей період тривав недовго. У 1920-х роках відбулося "українізація", що сприяла розвитку мови в освіті, науці та культурі. У 1930-х роках розпочалися репресії проти української інтелігенції, які отримали назву "Розстріляне відродження".

У радянський період посилювалася русифікація, хоча українська мова зберіглася завдяки зусиллям окремих діячів культури.

Сучасність (1991 – дотепер): мова незалежної України. Після здобуття незалежності України у 1991 році українська мова отримала статус державної. Прийняття закону "Про забезпечення функціонування української мови як державної" (2019) стало важливим кроком у зміцненні позицій мови. Сьогодні українська мова активно розвивається у всіх сферах: освіті, культурі, медіа, політиці. Популяризація мови значно зросла після 2022 року в умовах війни, що стала каталізатором мовного самовизначення громадян України.

Висновки. Українська мова пройшла складний шлях від становлення до державного утвердження. Її історія демонструє, як мова може бути інструментом боротьби за національну ідентичність і свободу. Сьогодні українська мова є невіддільною складовою культури та основою об'єднання українського народу.

ПРАГМАТИЧНА МОДЕЛЬ БУТТЯ В РОМАНІ ВАЛЕР'ЯНА ПІДМОГИЛЬНОГО «НЕВЕЛИЧКА ДРАМА»

Заїдова Л. А.

Наукові керівники: Ільїна О. В., Гончарова Н. В.

Гурток «Українське літературознавство» комунального закладу «Харківська
обласна Мала академія наук Харківської обласної ради»;

Харківський ліцей № 89 Харківської міської ради, Харків, Україна

leiilazaid@gmail.com

Вступ. Серед інтелектуальної прози початку минулого століття чільне місце посідає роман українського письменника Валер'яна Підмогильного «Невеличка драма», у якому зображено філософію людини 20-х років ХХ століття. Український прозаїк, змальовуючи людину на тлі трагічних соціальних перетворень, звертався до вічних філософських проблем, роздумував над тим, якою має бути людина, як вона має жити, що важливіше – матеріальне чи духовне. Актуальність дослідження в тому, що сьогодення ставить перед нами такі ж болючі питання, викликає розчарування, почуття самотності й безсилля людини перед світом.

молоді виражати свої думки, почуття та емоції більш ефективно та емоційно забарвлено; ідентифікаційна функція: сленг слугує засобом самоідентифікації та відокремлення від інших вікових груп; адаптаційна функція: запозичення та неологізми дозволяють молоді швидко адаптуватися до нових соціокультурних умов.

Молодіжний сленг є важливим елементом мовної картини сучасної молоді. Він не лише відображає інноваційність та креативність молодіжного мовлення, але й відіграє значну роль у формуванні мовної та культурної ідентичності.

Водночас, важливо зазначити, що надмірне вживання сленгу може призвести до збіднення мовлення та ускладнення спілкування з представниками інших вікових груп. Тому важливо розвивати культуру мовлення та вміти використовувати різні мовні стилі залежно від ситуації.

Подальші дослідження молодіжного сленгу можуть сприяти глибшому розумінню мовних процесів та тенденцій, а також розвитку лінгвістичних теорій.

ЛЕКСИЧНІ НОВОТВОРИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ: ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Семенюк О. О., Якимчук Д. О.

Науковий керівник: Литвиненко О. О.

Національний університет цивільного захисту України, Черкаси, Україна

lytvynenko_olha@nuczu.edu.ua

Вступ. Війни та соціально-політичні події часто сприяють появі нових слів, які відображають зміни у суспільстві та виклики часу. Російсько-українська війна, яка розпочалася ще у 2014 році і значно загострилася у 2022 році, не стала винятком. Військові дії, дипломатичні зусилля, волонтерська допомога, технології, а також зміни у суспільній свідомості – усе це стало джерелом для формування нових слів та термінів, або ж неологізмів.

Неологізми воєнного часу – це нові слова та вирази, що з'являються під час військових конфліктів і відображають реалії війни. Вони відображають зміни в суспільстві, технологіях, політичній та соціальній ситуації. Військові неологізми мають велике значення, оскільки вони фіксують сучасні події, розкривають нові феномени та змінюють мовні норми. У зв'язку з розвитком нових видів озброєнь, тактик та технологій виникають нові терміни.

Мета дослідження – з'ясувати, які неологізми з'явилися в українській мові під час повномасштабного вторгнення, а також дослідити шляхи їх виникнення та способи творення.

Матеріали та методи. Дослідження було проведено на матеріалі мовлення сучасних засобів масової інформації, узятих із відкритих інтернет-джерел. Використовувалися такі методи дослідження: проблемно-пошуковий, статистичний, компаративний.

Результати дослідження. Неологізми – слово, а також його окреме значення, вислів, які з'явилися в мові на даному етапі її розвитку і новизна яких усвідомлюється мовцями або були вжиті тільки в якомусь акті мовлення. Часто неологізми виникають під впливом змін у суспільстві, науці, техніці, а також унаслідок масштабних історичних подій, таких як війна. Конфлікти завжди впливають на суспільство, породжуючи нові соціальні явища. Наприклад, слово «переселенець» набуло нового змісту під час воєн в Україні через величезну кількість внутрішньо переміщених осіб. Громадяни створюють нові вирази, щоб описати своє ставлення до війни, солідарність або негативні сторони конфлікту. Наприклад, словосполучення «руській мір» стало символом агресивної політики росії, тоді як вислів «паляниця» отримав новий символізм у контексті розпізнавання ворога.

Наведемо приклади нових слів та виразів, що з'явилися під час російсько-української війни.

"Джавелін" – це слово спочатку було назвою американського переносного протитанкового комплексу Javelin. Однак у контексті війни в Україні "джавелін" стало символом ефективного опору агресору. Слово часто використовується не лише у прямому значенні (назва зброї), а й метафорично для позначення будь-яких потужних дій чи заходів спротиву.

"Байрактар" – турецький ударний безпілотний літальний апарат Bayraktar TB2 отримав широку популярність завдяки своїй ефективності у знищенні ворожої техніки. "Байрактар" став загальною назвою, яка вживається для позначення будь-якої військової техніки або навіть дії, що спричиняє значні втрати ворогу.

"Русня" – новий, зневажливий термін для позначення росіян або російських військових. Воно активно використовується в інтернеті, у соціальних мережах та розмовній мові, щоб підкреслити ставлення до агресора.

"Ковідарка" – неологізм, що поєднує слова "ковід" і "гуманітарка", позначає допомогу чи пожертви, спрямовані на підтримку в умовах одночасної боротьби з пандемією та війною. З'явився в контексті волонтерських ініціатив.

"Залужити" – це слово походить від прізвища Валерія Залужного, попереднього Головнокомандувача Збройних Сил України. У розмовній мові "залужити" стало означати "діяти впевнено та професійно", адже Залужний отримав широке визнання за свою ефективність у військових операціях.

"Чорнобаївка" – локація на півдні України, яка стала символом перемоги українських військових над російськими силами. Російські війська багаторазово намагалися зайняти цей аеродром, але їх знищували. Тому слово "чорнобаївка" набуло конотації постійної невдачі ворога. Цікавим є той факт, що Urban Dictionary подає неологізм Chornobaivka як синонім вислову Spawn kill (самовбитись об стіну).

"Бавовна" – військовий жаргон для позначення вибухів на території Росії або тимчасово окупованих територіях. Цей термін став популярним завдяки інформаційній війні та мемам, в яких українські користувачі жартували про "бавовну" як евфемізм для вибухів.

"Задвохсотити" – походить від військового терміну "двохсотий", який означає загиблого військового. Вживається для позначення знищення ворожих солдатів.

"Паляниця" – це слово стало символом ідентифікації "свій-чужий". Оскільки російським військовим та диверсантам було важко правильно вимовити слово "паляниця", воно перетворилося на своєрідний пароль для виявлення ворога.

"Чмоня" – зневажливе прізвисько для солдатів-агресорів, що підкреслює їхню безпорадність і комічність. Це слово демонструє, як сатиричні вирази допомагають впоратися з трагічними обставинами.

"Калібрування" – евфемізм, що використовується для опису авіаційних та ракетних ударів, особливо в контексті пропагандистських заяв, коли агресор намагається виправдати руйнування.

"Бавовна" – метафоричне позначення вибухів на ворожій території, що виникло в українських медіа та соцмережах. Воно пов'язане зі звуком вибухів і використовується у саркастичному контексті.

Висновки. Неологізми дозволяють швидко і чітко передавати інформацію про нові явища. Наприклад, слова «дрон», «байрактар» допомагають описати нову військову техніку. Неологізми допомагають суспільству об'єднуватися навколо спільних цінностей та ідентичності. Наприклад, використання «паляниці» підкреслює національну самобутність і протиставляється агресору.

Неологізми воєнного часу є відображенням реалій і переживань суспільства в умовах війни. Вони не тільки збагачують мову, але й допомагають краще розуміти соціальні, політичні та культурні процеси, що відбуваються під час конфлікту. Чинники, що вплинули на появу неологізмів, це такі: військові технології – нові види зброї, засобів захисту та техніки призвели до появи нових слів для їх позначення; інформаційна війна – важливу роль у створенні неологізмів відіграють соціальні мережі, де нові слова швидко поширюються

серед населення; героїзм та патріотизм – багато неологізмів відображають зростання національної свідомості та шанування військових героїв.

Неологізми, що виникли під час російсько-української війни, відображають нові реалії, з якими зіштовхнулося українське суспільство. Вони є не лише відображенням технологічного розвитку та військових подій, але й частиною культурної та інформаційної боротьби. Слова "джавелін", "байрактар" або "паляниця" стали символами.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМІВ-МЕТАФОР У ЛЕКСИЦІ ФІЗИЧНОГО ТЕРАПЕВТА

Сіренко Д. С.

Науковий керівник: Берестова А. А.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

sirenkodarya007@gmail.com

Вступ. Мова медичних працівників, зокрема фізичних терапевтів, має свою особливість, що полягає у використанні спеціалізованої термінології, яка описує фізіологічні процеси, анатомічні структури, методи лікування та відновлення пацієнтів. Одним із важливих аспектів професійної мови є використання метафор, які допомагають спростити та пояснити складні медичні концепції, роблячи їх більш доступними для розуміння пацієнтами. Метафори в медичній лексиці створюють образи, що дозволяють краще усвідомити механізми травм, відновлення та реабілітації. Вони є потужним інструментом комунікації між лікарем і пацієнтом, оскільки перетворюють абстрактні або складні поняття на більш наочні й зрозумілі образи.

Мета дослідження. Дослідити роль професіоналізмів-метафор у мові фізичних терапевтів. Ми прагнемо з'ясувати, як ці метафори використовуються для пояснення фізіологічних процесів і методів лікування, а також який вплив вони мають на розуміння пацієнтами медичних понять.

Матеріали та методи. Матеріалами дослідження стали термінологічні словники з фізичної терапії, наукові публікації, що стосуються медичної лексики та застосування метафор у мові медичних працівників. Вивчення включало аналіз прикладів метафор, що використовуються для пояснення різних аспектів фізичної терапії: від процесів відновлення до методів реабілітації та лікування травм.